

Da Trybønderne vaskede deres kreaturer med rottekrudt.

Den 20. januar 1859 var der indkaldt til et retsmøde i Dronninglund Herreds Politiret i Sæby.

Her var mødt dyrlæge Peder Ditlevsen fra Aalborg og bønderne Jens Pedersen Østergaard, Jens Poulsen, Hans Jensen og Niels Mikkelsen, alle fra Try i Dronninglund sogn.

Dyrlæge Ditlevsen var anklaget for at have solgt rottekrudt til Jens Pedersen Østergaard. Denne skulle angiveligt derpå have solgt noget af det videre til de 3 andre.

Dyrlæge Ditlevsen var gennem en årrække kommet til Dronninggaard om efteråret for at vaske kreaturerne med en opløsning af arsenik, også kaldet rottekrudt.

Skab var på den tid en udbredt sygdom blandt kreaturer. Den var forårsaget af mider, som gnavede i skindet og gjorde dyret dårlig. Et udbredt råd var at vaske de syge dyr med en arsenikblanding.

I de sidste 4 - 5 år havde han også hvert år solgt 1 pund rottegift til Jens Pedersen Østergaard. Det var dog langt mere end denne havde brug for, så han havde videresolgt det overskydende til nogle naboer.

Man regnede med, at 1 pund rottegift var nok til at vaske 70 kreaturer.

Problemet var bare det, at det var forbudt for almindelige personer at købe rottekrudt eller arsenik, som det i virkeligheden var.

Det var Frederik d. Sjette, der i 1815 havde sørget for at få den handel forbudt. Det var dengang almindelig kendt, at rottekrudt ikke alene kunne aflive rotter, men også mennesker. Den enevældige konge satte pris på sine undersåtter og fandt sig ikke i, at de gik rundt og tog livet af hinanden. Så der blev strenge regler for, hvordan man kunne købe rottegift. Alligevel har politiprotokollerne en række eksempler på, at der stadig kunne fås krudt til aflivning af en mand eller kone.

Rottegiften skulle købes på apoteket. Og inden apotekeren udleverede en nøje afmålt mængde af giften, skulle han sikre sig, at kunden havde en attest med fra sognepræsten. Sognepræsten skulle med attestens bevidne, at kunden var kendt af ham som en agtværdig, ædruelig person, som talte sandt, når han sagde, at der var rotter i huset, og vedkommende ikke havde skumle bagtanker med anmodningen.

For en dyrlæge var der ingen problemer med at anskaffe giften, men han måtte bare ikke videresælge den. Og det var det, som Dyrlæge Ditlevsen havde gjort. Han havde på apoteket købt krudtet for 3 Mark pr. pund og derpå videresolgt det for 2 Rigsdaler.

Det fremgår af retssagen, at dyrlægen for en del år siden også havde haft problemer med at holde krudtet hos sig selv. Dengang var han dog blevet frikendt ved en overrettsdom.

I den herværende sag lagde anklageren op til, at dyrlægen skulle idømmes minimum 50 Rigsdaler for sin forseelse. Tillige skulle han betale sagens omkostninger.

Derpå var det dommeren, der skulle afgøre sagen:

Thi kjendes for Ret.

"Tiltalte Dyrlæge Peder Ditlevsen af Aalborg bør til Dronninglund Herreds Politikasse bøde Halvtredsindstyve Rigsdaler, samt betale sagens Omkostninger."

Kilder: Dronninglund Herreds Politiprotokol 1858-59, fol. 162ff.
Dronninglund Herreds Domprotokol 1858-63, fol. 101ff.

Jens Aaberg, 2022.